

СУТЬ ВЗАЄМОДІЇ ПІДПРИЄМСТВА ІЗ ЗОВНІШНІМ СЕРЕДОВИЩЕМ

Сучасний світ розглядається як світ найрізноманітніших організацій, які складаються із сукупності людей, груп, об'єднаних для досягнення будь-якої мети, вирішення будь-якої задачі на основі принципів поділу праці, обов'язків та ієрархічної структури. Підприємства створюються для задоволення різноманітних потреб людей і тому мають саме різне призначення, розміри, будову та інші характеристики. У сучасній ринковій економіці підприємство самостійно приймає рішення, формує цілі і завдання, розробляє стратегію і політику свого розвитку, знаходить потрібні для їх реалізації засоби, наймає працівників, придбає обладнання та матеріали, вирішує багато структурних питань тощо. Але, будучи цілісною структурованою системою і володіючи всіма рисами самостійності, характерними для роботи в ринкових умовах, підприємство одночасно є частиною більш складної і динамічної системи. По відношенню до підприємства її можна назвати зовнішнім середовищем функціонування.

Під зовнішнім середовищем підприємства розуміється все, що знаходиться за межами зовнішнього кордону і структури підприємства, але справляє помітний вплив на рівень виконання ним своїх функцій. Підприємство повинно встановити найбільш важливі стратегічні цілі свого розвитку і визначити, як ці цілі будуть сприйматися зовнішнім середовищем. Відповідно підприємство повинно отримати із зовнішнього середовища достатню кількість і якість інформації.

Оточення локального підприємства і воно саме знаходяться в діалектичній єдності і взаємодії, де визначальне значення має зовнішнє оточення, яке об'єктивно обумовлює необхідність (сутність, виникнення) тієї чи іншої локальної організації, її функції, структуру та форми, а також визначає ті ресурси середовища, які може використовувати підприємство для виконання свого призначення, з іншого боку, і локальне підприємство об'єктивно впливає на своє середовище через якість, достатність і різноманітність своїх функцій. При такому характері взаємодії слід розділяти фактори, ресурси, умови зовнішнього середовища, які прямо впливають і визначають прийоми самоорганізації і функціонування підприємства, і ті, які сприяють цьому лише побічно.

Значення зовнішнього середовища для підприємства залежить від типу економіки (командна, ринкова, змішана) та від моделі ринку (досконала і недосконала конкуренція). У командній економіці всі аспекти діяльності підприємства визначала держава в особі центральних органів виконавчої влади, тому у підприємців і управлінців не було необхідності вивчати зовнішнє середовище. У ринковій економіці підприємство є самостійним господарюючим суб'єктом і веде бізнес на свій страх і ризик, тому зовнішнє середовище стає середовищем особливої уваги, тому що ступінь ризику і результат діяльності багато в чому визначаються станом середовища. Причому, чим нестабільніше середовище, чим вищий рівень конкуренції, тим більший успіх підприємства обумовлений знаннями, аналізом і урахуванням мінливих чинників зовнішнього середовища.

Основними характеристиками зовнішнього середовища підприємства є:

а) взаємопов'язаність факторів зовнішнього середовища – це рівень сили, з якою зміна одного чинника впливає на інші. Відповідно до цієї характерної особливості зовнішнього середовища розгляд його чинників не може проводитися ізольовано, а тільки у взаємодії з іншими і з урахуванням динаміки їх змін;

б) складність зовнішнього середовища – число факторів, на які підприємство зобов'язане реагувати в цілях свого виживання, а також рівень варіацій кожного фактору;

в) рухливість середовища – це швидкість, з якою відбуваються зміни в оточенні підприємства. Багато дослідників стверджують, що це оточення змінюється з наростаючою швидкістю. Незважаючи на те, що ця тенденція є загальною, в різних галузях швидкість зміни середовища істотно відрізняється;

г) невизначеність зовнішнього середовища є функцією, яка залежить від кількості інформації, якою володіє підприємство з приводу конкретного фактору зовнішнього середовища, а також функцією впевненості в точності існуючої інформації. Чим більш невизначеним є зовнішнє оточення, тим складніше приймати ефективні рішення;

д) в'язкість зовнішнього середовища – кількісна міра зусиль, необхідних для цілеспрямованого переміщення, концентрації і освоєння у виробництві одиниці ресурсів.

Таким чином, можна констатувати, що зовнішнє середовище підприємства – це те, що знаходиться поза його численними силами і чинниками, з якими воно вступає в певні відносини, або які створюють умови для його діяльності. У висновку слід зазначити, що в умовах ринкової економіки зовнішнє середовище має для підприємства велике значення і керівникам доводиться враховувати зміни зовнішнього середовища, так як підприємство як відкрита система залежить від зовнішнього оточення щодо постачання усіх необхідних ресурсів, а також від споживачів.